

2. Drozhzhyna S. V. Teoretychni aspekty multykulturalizmu : [elektronnyi resurs] / S. V. Drozhzhyna // Arkhyv nauchnykh publikatsiy. – Elektron. dannye. – Rezhym dostupa: http://www.rusnauka.com/4_SND_2009/Economics/40530.doc.htm. – Nazvanye s ekrana.
3. Hrytsenko O. A. Derzhavna polityka shchodo kulturnoho riznomanittia ta etnichnykh menshyn: porivnialnyi analiz vitchyznianskykh ta zarubizhnykh pidkhodiv : [elektronnyi resurs] / O. A. Hrytsenko, N. K. Honcharenko, Ye. A. Miahka // Ukrainskyi tsentr kulturnykh doslidzhen. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2005_1_5.php. – Nazva z ekrana.
4. Kodak Ronan de Mul'tikul'turalizm : [elektronnyi resurs] / Ronan de Kodak // YeS ta SSHa: menedzhment ta imihratsiia. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: <http://www.immigranty.qxd>. – Nazva z ekrana.
5. Metelova T. O. Natsionalna identyfikatsiia v ukrainskomu ta yevropeiskomu vymirakh / T. O. Metelova // Ukraina v Yevropi: kontekst mizhnarodnykh vidnosyn. / za red. d. i. n., prof. A. I. Kudriachenka. – K.: Feniks, 2011. – S. 118–129.
6. Metelova T. O. Samoidentyfikatsiia ukraintsiv: kulturnyi i sotsialnyi vymiry / T. Metelova; redkol.: S. M. Sadovenko ta in. // Materialy Vseukrainskoho seminaru-praktykumu ta "Narodoznachchykh studii pamiaty Vasylia Skurativskoho" z provedenniam kruhloho stolu na temu "Pochatkova mystetska osvita v konteksti rozvytku ukrainskoi kultury" (Ternopil, 16-19 lystopada 2011 r.). – K.: UTsKD, 2011. – S. 291–295.
7. Piatyi mezhdunarodnyi filosofskii simpozium "Dialog tsivilizatsii: Vostok-Zapad" : doklady i vystupleniia ["Kul'turnaia identichnost' i globalizatsiia"]. – M.: Izd-vo RUDN, 2002. – 167 s.
8. Riabchuk M. Yu. Dvi Ukrainy: realni mezhi, virtualni viiny / M. Yu. Riabchuk. – K.: Krytyka, 2003. – 335 s.
9. Sarkozy: Sproba pobuduvaty multykulturne suspilstvo u Frantsii provalyasia : [elektronnyi resurs] // Narodnyi ohliadach. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: <http://sd.org.ua/news.php?id=19496>. – Nazva z ekrana.
10. Merkel: "multykulturne suspilstvo" ne vdalosia : [elektronnyi resurs] // Narodnyi ohliadach. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: <http://sd.org.ua/news.php?id=19000>. – Nazva z ekrana.
11. Fukuiama F. Identichnost' i migratsiia : [elektronnyi resurs] / F. Fukuiama // Novaia Evropa: zhurnal dlia tekhn, kto dumaet po-evropeiski. – Elektron. dannye. – Rezhim dostupa: <http://www.n-europe.eu>. – Nazvanie s ekrana.
12. Towards a global culture? / A. Smith. – Theory. Culture & Society. Vol. 7. – London, 1990. – P. 171–191.
13. Inglehart R. Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies / R. Inglehart. – N.J. : Princeton University Press, 1997 – 453 p.

УДК 069:379. 822

Шман Світлана Юрївна
кандидат культурології,
головний спеціаліст відділу музейної справи
Міністерства культури України, доцент
Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтв

СОЦІОКУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ МУЗЕЇВ

У статті аналізується питання ролі музеїв в сучасному суспільстві. Уточнено сутність поняття "соціокультурна діяльність" та висвітлено питання еволюції музейної справи. В ході дослідження опрацьовуються проблеми дидактичної і гедоністичної моделей музеїв. Звертається увага на проблему концептуального проектування експозицій традиційних музеїв. Окремо розглядається специфіка діяльності сучасних музеїв, визначено їх особливості та проблемні питання як соціального інституту. Розглядається питання розширення соціальних функцій музеїв, що сприяло перетворенню цього культурно-освітнього закладу у багатофункціональний соціокультурний інститут. Зазначається що соціально-культурний процес має три взаємопов'язаних види діяльності: культурної творчості, культурно-просвітньої роботи та культурно-дозвільної діяльності.

Ключові слова: музеї, соціокультурна діяльність музеїв, музейна справа, еволюція музейної справи.

*Шман Светлана Юрьевна, кандидат культурологии, главный специалист отдела музейного дела
Министерства культуры Украины, доцент Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств*

Социокультурная деятельность музеев

В статье анализируется вопрос о роли музеев в современном обществе. Уточняется понятие "социокультурная деятельность" и освещается вопрос эволюции музейного дела. В ходе исследования анализируются проблемы дидактической и гедонистической модели музеев. Обращается внимание на проблему концептуального проектирования экспозиций традиционных музеев. Отдельно рассматривается специфика деятельности современных музеев, определены их особенности и проблемные вопросы как социального института. Особое внимание уделено вопросу расширения социальных функций музеев, что способствует превращению этого культурно-образовательного учреждения в многофункциональный социокультурный институт. Отмечено что социально-культурный процесс имеет три взаимосвязанных видов деятельности: культурного творчества, культурно-просветительской работы и культурно-досуговой деятельности.

Ключевые слова: музеи, социокультурная деятельность музеев, музейное дело, эволюция музейного дела.

Shman Svitlana, PhD Cultural Studies, Chief Specialist of the Museum Ministry of Culture of Ukraine, Associate Professor of the National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

The socio-cultural activities of museums

The article examines the question of the role of museums in contemporary society. Clarifies the concept of "socio-cultural activities" and highlights the evolution of museology. Review and comparison of different periods of historical development of society has made it possible to allocate the following stages of the development of museum work: 1) a natural accumulation of cultural values; 2) amateur collectors; 3) the transition to collecting scientific basis; 4) social and state control in the sphere of protection of historical and cultural heritage, the gradual disappearance of private collections; 5) The museum acquired the right of national importance. The study analyzes the problems of didactic and hedonistic model of museums.

Since the social sphere related to the care of a person, creating conditions for dignified material and spiritual life as well as its full development. There is a need to study the activities of museums as socio-cultural phenomenon, not only in terms of philosophy, art, muzeyznavchoyi, historical nonfiction, and deep immersion in culturological perspective. In this regard, the concept of socio-cultural activities will be considered in a broad sense. When social points on the outer and culture – on the inside of the integral development of environmental phenomena people. Thus, social and cultural activities of museums will be reduced to their role within only social or only cultural spheres. In socio-cultural activities understood meaning museums to society as a whole. The socio-cultural activities of museums – a system of measures to promote the organization of leisure. In the process of cultural activity is consumption and spiritual values. The essence of such work is the human attraction to cultural activities, enhance its creative potential. Cultural and educational work is part upravlyayemoyu social and cultural process. Therefore, the study of the evolution of views on the social function of museums, makes it possible to draw attention to the problem of conceptual design exhibitions functioning museums. Today the museum is closely related to the cultural life of the social environment that affects the content of his work. Trends in contemporary society show the emergence of a large number of interesting new forms of work with audience of museums. In addition, the modern audience increasingly does not want to just get the relevant information, but also want to experience it. That is, a visitor does not want to just listen and hear the story of the event or museum objects, and wants to join the same event to get a vivid emotional feeling. Therefore, in recent years has intensified social and cultural activities of museums. A separate analysis of the specificity of modern museums, their feature set and issues as a social institution. The question of the expansion of the social functions of museums, which contributed to the transformation of cultural and educational institutions in the multipurpose socio-cultural institution. Considering the specific activities and operation of modern museums determine their characteristics and issues as a social institution. In this respect, analyzed specific forms of cultural-educational or socio-cultural activities, their functions and tasks undertaken by museums in organizing entertainment society. Today the museum is used in the various forms: informational, artistic, educational and entertainment programs. It is noted that the socio-cultural process has three inter-related activities: cultural creativity, cultural and educational work, cultural and leisure activities.

Today the priorities of social and cultural institutions of culture are cultural events that provide access to various arts, expanding the social sphere, and geography demand of professional art. The subject of constant attention of cultural institutions is increasing audience. Thus, the museum includes a modern cultural space of Ukraine, interacts with other social and cultural institutions. Improving staff leads museums to finding innovative ways of forming their own cultural and educational space, including the creation of different social and cultural programs that integrate basic functions of museums and represent them as a partner to other social and cultural institutions of socio-cultural sphere.

Key words: museums, socio-cultural activities of museums, Museology, evolution of Museology.

Музей – це місце, де зберігаються унікальні предмети, що вилучені з повсякденного вжитку з метою їх збереження, вивчення та передачі наступним поколінням. Музей відрізняється від інших закладів культури (архівів, бібліотек) специфічними засобами популяризації історичного минулого. Він розповідає історію, проте не за допомогою слів, а за допомогою предметів.

Якщо розглядати соціально-культурну діяльність музеїв, необхідно торкнутись питання еволюції музейної справи. Музеї, як установи, виникли на межі XVIII-XIX ст., приблизно 200 років тому. Найдавнішим попередником музеїв було колекціонування. На початку це були просто домашні колекції, які стали публічно представлятися найближчому колу знайомих та друзів. Пізніше власники приватних колекцій створюють кунсткамери, кабінети раритетів, древлєсховища, де розташовувались експонати без будь-яких пояснень та хронології. Мета таких кунсткамер, кабінетів раритетів, древлєсховищ – демонструвати не пов'язані між собою унікальні речі, щоб викликати здивування, схвилювати зіткненням з невідомим. Говорити про тематичні колекції можна вже починаючи з часів Ренесансу. Епоха просвітництва стала колискою музеїв, з'являється наукова систематизація. Тому перша модель музею – просвітницька. Він влаштований в логіці Лінеївської таблиці, в нього закладено принцип наукової класифікації об'єктів. Далі музеї почали ділити "за типами громадського використання": на науково-дослідні, науково-просвітницькі та навчальні. Але при всіх відмінностях можна сказати, що всі вони належать до однієї моделі музею, яку можна назвати дидактичною, в її основі лежить механізм збереження і трансляції знань.

Однак, існує друга лінія розвитку музеїв – гедоністична, куди приходять не стільки отримувати знання, скільки милуватися, насолоджуватися. Спочатку ця модель зустрічалася виключно серед художніх музеїв. Наприклад, музей Інзель Хомбройх в Німеччині. Там у спеціально побудованих павільйонах розміщені живопис, скульптура і графіка, без усякого порядку і етикетів. Навколо розбиті сади, дзюрчать струмочки, співають пташки, причому це штучно створений ландшафт. У павільйоні можна бачити картину, а поруч з нею відкриті двері, і в цій двері красивид, спеціально створений і порівнянний по силі враження з живописом. І глядачеві стає все одно, що перед ним: Рембрандт, японська графіка або картина сучасного Дюссельдорфського художника. Він просто насолоджується, отримує задоволення від споглядання.

На практиці дидактична і гедоністична моделі музею рідко зустрічаються "у чистому вигляді". Найчастіше мова йде про їх поєднанні в різних пропорціях. Цікаво, що країни пострадянського простору стали чи не останніми осередком де сьогодні продовжують використовувати модель дидактичного музею, від якої інші країни вже відмовились. У нас і зараз переважають історичні музеї з експозиціями, побудованими за хронологічним принципом, і художні музеї, збудовані за історично-монографічним принципом, тобто за хронологією життя авторів-митців.

Історичний огляд засвідчує поступову еволюцію соціальних функцій музею: від простого нагромадження і зберігання до соціально-культурної роботи.

Тема особливої розмови – створення музеїв сучасного мистецтва. З одного боку вони функціонують на межі живої творчості і ринкових процесів, з іншого – музейна справа працює виключно з об'єктами, вилученими з повсякденного вжитку. Двозначність цього положення створює музеям сучасного мистецтва додаткові труднощі, але дає і помітну конкурентну перевагу. Вони інтегровані в реальний ринок і в частині фандрайзингу дають фору будь-якому класичному музею.

Еволюція поглядів на соціальні функції музеїв, дає можливість звернути увагу на проблеми концептуального проектування експозицій функціонуючих музеїв. На сьогодні в Україні зовсім небагато новаторських музеїв, цікавих з точки зору концептуального проектування. Заради справедливості слід зазначити, що цікавих новаторських музеїв в інших країнах теж небагато. Найбільш актуальною проблемою є не те, що у нас мало музеїв екстра-класу, а те, що на сьогодні мало професійно зроблених музеїв середнього рівня в Україні. Витоки цієї проблеми лежать в існуючому уявленні, що музей – це перш за все будинок. Під час створення музею основні матеріальні ресурси спрямовуються на будівництво самої будівлі або реставрацію існуючого. А далі вважається, що достатньо запросити працівника музею, і завдяки їх присутності в ньому все буде побудовано. На жаль, це не так. Музейщики швидше моряки, ніж кораблебудівники. Єдине, що вони можуть зробити, – це відтворити те, що знають, і до чого звикли. Звідки виникає ще одне проблемне питання: у нас легко вкладають великі кошти в будівництво, а потім не дають нічого (або майже нічого) на подальше функціонування. І це теж наслідок нерозуміння: музей – це не будівля, а те, що всередині будівлі.

Сьогодні музей тісно пов'язаний з культурним життям соціального середовища, яке впливає на зміст його діяльності. Тенденції розвитку сучасного суспільства демонструють появу великої кількості нових цікавих форм роботи з глядацькою аудиторією у музеях. Крім того, сучасна аудиторія все частіше хоче не просто отримати відповідну інформацію, а й хоче відчувати її. Тобто, відвідувач не хоче просто слухати та чути історію про події або музейні предмети, а хоче залучитися до самого дійства, щоб отримати яскравіші емоційні почуття. Тому в останні роки значно посилилась соціокультурна діяльність музеїв. Ці аспекти діяльності музеїв всебічно висвітлені у численних дослідженнях українських вчених (Т. Белофастової, Л. Гайди, О. Караманова, Н. Капустиної, І. Пантелейчука, Т. Сидоренко, Л. Твердохліб, Л. Чорної).

Проблеми соціокультурної діяльності розглядалися й аналізувалися у проекції на феномен культури та культурологічну дисципліну (Т. Кисельова, А. Ковальчук, О. Кравцова, Л. Левчук, В. Личковах, А. Соколова). Визначенні питання музею як системи розробляли українські дослідники (Є. Акуліч, Ю. Гафанов, О. Ломако, Т. Калугіна, В. Сорокін та ін.). Значна частина наукових робіт (Т. Белофастова, Ю. Омельченко, Н. Решетніков, О. Січкарук, М. Юхневича) розглядають музей як соціокультурний інститут.

Термін "діяльність" – це процес взаємодії людини з довкіллям, завдяки чому вона досягає свідомо поставленої мети, яка виникла внаслідок появи потреби. В певній мірі зміст діяльності не визначається цілком потребою, яка її породила. Якщо потреба як мотив дає поштовх до діяльності, стимулює її, то самі форми і зміст діяльності визначаються суспільними умовами, вимогами і досвідом. Мотивів може бути багато.

Термін "культурна діяльність" характеризує цілеспрямовану й організовану активність. Щодо визначення специфічних рис соціокультурної діяльності, аналіз наукових праць дозволяє створити досить широкий перелік її характерних властивостей: специфічна людська діяльність, спрямована на перетворення особистості та суспільства; певна сфера соціальної діяльності, орієнтована на залучення людини до культури; самостійна складова загальної системи соціалізації особистості, соціального виховання та освіти. Т. Кисельова та Ю. Красильников вважають соціокультурну діяльність сферою культурної діяльності, орієнтованою на залучення людини до культури. А. Соколов розглядає соціокультурну діяльність як синтез професійної та непрофесійної діяльності, у контексті якої культурна діяльність пов'язується із світом особистості та впливає на її формування. А. Марков та Г. Бірженюк вважають соціокультурну діяльність як діяльність соціального суб'єкта (особистості, спільноти, соціального інституту тощо) "сутність та зміст якого складають процеси створення, збереження, трансляції, засвоєння та розвитку традицій, цінностей та норм культури – художньої, історичної, духовно-моральної, екологічної, політичної" "[1, с. 31].

Тому музеї, на думку М. Гнедовського, А. Дьячкова, Н. Макарової, Д. Равіковича, А. Фролова можна розглядати як заклад що здійснює систему цілеспрямованих дій з метою вдосконалення інтелектуального та духовно-естетичного стану суспільства шляхом залучення свідомості відвідувачів до наукових знань, емпіричних фактів, естетичних і культурних цінностей, зосереджених у музейних експозиціях. Тобто спеціально організовані музеєм заходи здатні долучити людину та різні соціальні групи населення до культурних цінностей суспільства. Відповідно до сказаного можна зробити висновок про те, що розширення соціальних функцій музею уможливило і сприяло перетворенню цього культурно-освітнього закладу у багатофункціональний соціокультурний інститут.

Розглядаючи специфіку діяльності та функціонування сучасних музеїв визначимо їх особливості та проблемні питання як соціального інституту. В цьому аспекті необхідно проаналізувати особливості форми культурно-освітньої або соціокультурної діяльності, їх функції та завдання, що вирішуються музеями під час організації культурно-дозвільного життя суспільства. Значна частина дослідників аналізуючи поняття культурно-освітня або соціокультурна діяльність сповідує соціальний підхід до цих форм роботи.

Сьогодні музеї використовують у роботі різні форми: інформаційну, художню, просвітницьку та культурно-дозвільні програми.

Інформаційні (бесіди, інформаційні години, оглядові екскурсії) спрямовані на поширення повідомлень про актуальні факти та події. Художні форми (виставки, мистецьки вечори, зустрічі з мистецтвознавцями). Форми просвітницької роботи складають з лекцій, диспутів, дискусій, конференцій, засідання клубів за інтересами тощо.

Необхідно зазначити, що сьогодні музеї не лише експонують свої фонди й проводять екскурсії, вони намагаються виходити за межі традиційних форм роботи і пропонують усе більше різних послуг з метою залучення усіх верств населення, у тому числі дитячої аудиторії, до спілкування з історичними та культурними традиціями. Так, за інформацією Міністерства культури України, на території Національного музею історії України з метою патріотичного виховання молоді п'ять років поспіль проводиться міжнародний фестиваль історичних клубів "Княжий град". У Музеї працює гурток "Історичний всезнайко". Музей активно співпрацює з учнями – членами Малої академії наук України, а також традиційно проводить на своїй базі конкурс творчих робіт "Пам'яті гіркі сторінки", присвячений Голодомору в Україні 1932-33 років.

Національний музей літератури України реалізує програму патріотичного виховання "За духовне відродження України", систематично проводить для учнів і студентів літературно-музичні вечори, презентації книг, зустрічі з письменниками, вченими, художниками, народними майстрами тощо. Орієнтує свої програми на дітей також Національний музей архітектури і побуту України (с. Пирогово), у якому щорічно проводяться дні дитячої творчості та інші заходи із залученням дитячих творчих колективів.

Пошук музеями нових форм роботи з населенням, а також сприятлива цінова політика дає можливість залучати до відвідування музеїв усе більшу кількість відвідувачів. Загальна кількість відвідувачів складає 22 329 тис. осіб, з них учнівської та студентської молоді, яка відвідала музеї України у 2013 р. становила 10 311,4 тис. чол. Екскурсіями було охоплено 8 222,3 тис. чол. Враховуючи, що екскурсійне обслуговування здійснюється переважно організованим групам учнів чи студентів, які відвідують музеї в рамках виховної роботи навчальних закладів, можна констатувати значне зростання відвідуваності музеїв дітьми разом із членами родини або друзями.

Необхідно зазначити, що практично в усіх музеях існують пільги з оплати за відвідування та екскурсійне обслуговування (як правило, 50% від вартості квитка). Діти-сироти та діти, позбавлені

батьківського піклування, діти-інваліди і діти, постраждалі від аварії на Чорнобильській АЕС, обслуговуються музееми безоплатно.

Культурно-духовний розвиток населення є важливим чинником формування повноцінної, всебічно розвинутої особистості. Високий рівень культурного потенціалу у подальшому сприятиме гуманізації суспільства. Культурно-духовний розвиток дитини залежить, передусім, від факторів, які оточують її від народження: середовище, у якому вона виховується, отримує освіту, а також можливості долучитися до надбань української та світової культурної спадщини й організації змістовного дозвілля.

Таким чином, культурна діяльність – система заходів, що сприяє організації культурного дозвілля. У процесі культурної діяльності йде і споживання духовних цінностей. Саме в процесі духовного переживання почуття інших людей стають їх власним надбанням. Загалом, потрібно розрізняти два різновиди культурної діяльності – професійну, що здійснюється фахівцями в галузі культури, і непрофесійну – що використовується як один із засобів самовдосконалення суб'єкта під час свого вільного часу, дозвілля.

На думку українського вченого І. Петрової соціально-культурний процес має три взаємопов'язаних видів діяльності: "високої культурної творчості, культурно-просвітньої роботи та культурно-дозвільної діяльності" [7, с. 25-26].

Висока культурна творчість розглядається, як "сукупність опредмечених духовних цінностей", або "це людське "Я", переодягнене в річ; це духовність людини, втілена у форму речі; це людська душа, здійснена в речах, це те, що матеріалізувалося в дух людства" [7, с. 34]. Культурні цінності містять у собі різноманітні за типами і формами артефакти, де природний об'єкт і його матеріал трансформовані так, що він перетворюється у річ, тобто в предмет, властивості й характеристики якого здатні продукуватися творчими здібностями людини.

Суть культурно-просвітньої роботи полягає у залученні людини до культурної діяльності, активізації творчого потенціалу. Культурно-просвітня робота є управляємою складовою соціально-культурного процесу. І. Петрова в називає його "Архимедовим рычагом или, во всяком случае, точка опоры для этого рычага, налегаая на который удастся реально ускорять процессы культурного развития личности и социума" [7, с. 26].

Культурно-дозвільна діяльність характеризується духовною насиченістю, соціальною активністю, сприяє культурному збагаченню, створенню нових духовних цінностей. Крім того, цей вид діяльності дозволяє виявити творчий потенціал людини, залучити її до кращих досягнень світової культури. Він передбачає добровільне включення людини в творчу діяльність і сприяє цілеспрямованому розвитку особистісних потенціалів (пізнавального, ціннісно-орієнтаційного, творчого, комунікативного). Заклади культури, в тому числі музеї, часто постають в ролі додаткової школи які паралельно з навчальною установою стають джерелом знань, набуття певних навичок і розширення культурно-дозвільних інтересів. Будь-який музей має істотні відмінності від інших педагогічних організацій (загальноосвітніх, спортивних, позашкільних спеціалізованих мистецьких навчальних закладів). Їх специфіка полягає в тому, що, на відміну від інших педагогічних систем, в музеї педагогічний процес постає як предметна діяльність, але результати цієї діяльності є лише засобом вирішення конкретних завдань, а не самоціллю. Культурно-дозвільна діяльність "підживлює" дві попередніх складові соціально-культурного процесу – творчу та культурно-просвітницьку.

Отже, умовами здійснення соціально-культурного процесу є добровільність, сприйняття її як потреби, можливість реалізації в інституційних та не інституційних центрах, а також сприяє гносеологічному розвитку особистості (пізнає нове про навколишній світ, засвоює нові вміння і навички), збагачує ціннісні погляди людини, впливає на її ціннісні орієнтації, стимулює розвиток творчих здібностей людини, підвищує розвиток комунікативності індивідів. Крім того, соціально-культурна діяльність стимулює соціальну активність, духовну реабілітацію та адаптацію особистості.

Аналіз наукової літератури показав, що соціально-культурний процес має інформаційно-просвітницьку, практичну, комунікаційну, організуючу, естетичну, творчу, креативну та дослідну функції.

Трансформаційні процеси у сучасному суспільстві виявили нові характерні ознаки у його житті та мистецтві, а саме: "заперечення будь-якої тотальності, толерантність до масової культури, готовність до діалогу з будь-якою культурою, орієнтація і на маси, і на еліту суспільства, відмова від постійної оригінальності, відсутність правил, відсутність ідеалів тощо" [6, с. 10]. Всі ці суспільні трансформаційні процеси обумовили переоцінку принципів соціально-культурної діяльності. Найчастіше вони стосуються:

- принципу довершення навчальної дії виховною виражає те, що виховання є результатом пізнання дійсності, основою формування духовності завжди залишається засвоєння певних знань та вироблення особистісного ставлення до них;

- принцип урізноманітнення форм і видів соціально-культурної діяльності в основу якого покладено єдність буття і мислення. Цей принцип виражає вимоги до впливу на всі сторони розумової, емоційної та поведінкової сфер особистості;

- принцип емоційної насиченості соціально-культурного процесу розкриває роль емоції. В емоціях, що є специфічною формою взаємодії людини з явищами довколишнього світу, завжди присутня оцінка, що дає можливість контролювати та корегувати діяльність;

- принцип спонукання до творчого самовираження відбиває сучасні соціальні вимоги до підготовки нового типу людини, яка відчуває себе комфортно при будь-яких перемінах.

Сьогодні пріоритетних напрямів соціально-культурної роботи закладів культури є проведення культурних заходів, які забезпечують доступ до різних видів мистецтв, розширення соціальної сфери, і географії затребуваності професійного мистецтва. Предметом постійної уваги закладів культури є збільшення аудиторії.

Таким чином, музеї включені в сучасний культурний простір України, взаємодіє з іншими соціально-культурними інституціями. Вдосконалення роботи приводить співробітників музеїв до пошуку інноваційних шляхів формування власного культурно-просвітницького простору, зокрема створення різних соціально-культурних програм, що інтегрують основні функції музеїв і представляють їх в якості соціокультурного партнера іншим закладам соціокультурної сфери.

Література

1. Бирженюк Г. М. Основы региональной культурной политики и формирование культурно-досуговых программ / Г. М. Бирженюк, А. И. Марков. – СПб.: СПбГУКИ, 1992. – 128 с.
2. Белофастова Т. Актуальні проблеми реалізації культурно-просвітнього потенціалу сучасних музеїв / Т. Белофастова // Вісник КНУКіМ: зб. наук. праць. – Вип. 6. – К., 2002. – С. 160–167.
3. Капустіна Н. Психолого-соціологічні дослідження ефективності музейних програм і занять для школярів / Н. Капустіна, Л. Гайда // Музей і відвідувач. Методичні розробки, сценарії, концепції. – Дніпропетровськ. – 2005. – С. 27–34.
4. Капустіна Н. Статистичний аспект науково-просвітницької діяльності музею / Н. Капустіна, Л. Гайда // Роль музеїв у культурному просторі України й світу: стан, проблеми, перспективи розвитку музейної галузі: Збірник матеріалів загальноукраїнської конференції з проблем музеєзнавства, присвяченої 160-річчю заснування Дніпропетровського історичного музею ім. Д. І. Яворницького. – Випуск 11. – Д.: АРТПРЕС, 2009. – 608 с.
5. Ковальчук А. Соціально-культурна діяльність / А. Ковальчук. – Орел, 200. – 2 изд.. – 178 с.
6. Станіславська К. І. Розвиток музейно-педагогічної діяльності: навч. посіб. / К. І. Станіславська. – Краматорськ, 2009. – 60 с.
7. Петрова І. В. Дозвілля в зарубіжних країнах: підруч. / І. В. Петрова – К.: Кондор, 2005. – 408 с.

References

1. Birzheniuk G. M. Osnovy regional'noi kul'turnoi politiki i formirovanie kul'turno-dosugovykh programm / G. M. Birzheniuk, A. I. Markov. – SPb.: SPbGUKI, 1992. – 128 s.
2. Bielofastova T. Aktualni problemy realizatsii kulturno-prosvitnoho potentsialu suchasnykh muzeiv / T. Bielofastova // Visnyk KNUKiM: zb. nauk. prats. – Vyp. 6. – K., 2002. – S. 160–167.
3. Kapustina N. Psyholoho-sotsiolohichni doslidzhennia efektyvnosti muzeinykh proqram i zaniat dlia shkoliariv / N. Kapustina, L. Naida // Muzei i vidviduvach. Metodychni rozrobky, stsenarii, kontseptsii. – Dnipropetrovsk. – 2005. – S. 27–34
4. Kapustina N. Statystychnyi aspekt naukovo-prosvitnytskoi diialnosti muzeiu / N. Kapustina, L. Naida // Rol muzeiv u kulturnomu prostori Ukrainy y svitu: stan, problemy, perspektyvy rozvytku muzeinoi haluzi: Zbirnyk materialiv zahalnoukrainskoi konferentsii z problem muzeieznavstva, prysviachenoi 160-richchiu zasnuvannia Dnipropetrovskoho istorychnoho muzeiu im. D. I. Yavornytskoho. – Vypusk 11. – D.: ARTPRES, 2009. – 608 s.
5. Kovalchuk A. Sotsialno-kulturna diialnist / A. Kovalchuk. – Orel, 200. – 2 yzd.. – 178 s.
6. Stanislavska K. I. Rozvytok muzeino-pedahohichnoi diialnosti. Navchalnyi posibnyk. – Kramatorsk, 2009. – 60 s.
7. Petrova I.V. Dozwillia v zarubizhnykh krainakh: Pidruchnyk. / I. V. Petrova – K.: Kondor, 2005. – 408 s.